BnF Gallica

Malumat-\0131 medeniyye ve ahlakiyye

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

BnF Gallica

> Hakk\0131 Behic. Malumat-\0131 medeniyye ve ahlakiyye. 1327 [1911].

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisationcommerciale@bnf.fr.

قناعت کتبخانه‌سی (مکتب کتابلری) عدد ۵ فیأتی ۵ غروش

حق طبع

معلومات مدنیه و اخلاقیه

مکاتب اعدادیه‌ده تدریس ایدلمك اوزره ترتیب ایدلمشدر

هر حقی محفوظدر

برنجی طبعی

صاحب وناشری : قناعت کتبخانه‌سی صاحبی الیاس

درسعادت

اقدام مطبعه‌سی

۱۳۲۷

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

معلومات مدنيّه واخلاقيّه Maʿalumatı

madaniyye we aklakiyye, instructions civiques

et morales par Hakkı Bedij, Constantinople,

imprimerie du journal Ikdam 1327

حق بحق

معلومات مدنیه و اخلاقیه

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE R.F. IMPRIMÉS
DOUBLET
143134

مکاتب اعدادیه‌ده تدریس ایدلمك اوزره معارف نظارتی طرفندن تنسیب ایدلمشدر

هر حقی محفوظدر

برنجی طبعی
صاحب وناشری : قناعت کتابخانه‌ی صاحبی الیاس

قناعت کتابخانه‌سی
درسعادت — اقدام مطبعه‌سی
۱۳۲۷

8 R 27565 104

قاعة
مكتبة جامعة
نومرو
٤٢

معلومات مدنیه واخلاقیه

— ۱ —

جمعیات مدنیه وصورت تشکلی

ذی‌حیات موجود اولدقدن هر بری سوق طبیعی ایله ایکی درلو افعال حیاتیه یه مالکدر . بالعموم حیوانات ونباتاته شامل اولان بو افعال حیاتیه ، بقای ذاتی ایله بقای نوعی یی تأمین ایدن افعال عضویه‌در . بقای ذاتی یه مخصوص اولان افعال یمك ، ایچمك، مدافعهٔ نفس ایتمك، صحت وحیاتی محافظه ایلمك‌در . بقای نوعی یه مخصوص اولان افعال‌ده یاورو ویا فدان یتیشدیرمك، نوعك استقبالده دوامنی تأمین ایلمك خصوصلرنده اجرا ایدیلان اعمالدر. برحیوان کوریرسکز ، یر ، ایچر ، تنفس ایده‌ر ، دشمنلرینه قارشو کندینی مدافعه ایده‌ر ، حیاتنی محافظه‌یه چالیشیر . صوکره دیشیسیله اشتراك ایده‌رك یاورو وجوده کتیرر ، اویاورویی آنه‌سنه احتیاجدن وارسته قالنجه‌یه قدر بسیلر ، محافظه ایدر ، صوئوغك تأثیراتنه قارشی ایصیتیر ، دشمنلرینك تجاوزاتنه قارشی مدافعه ایلر . حیوانلك حیاتی خلاصه ایدن بوایکی نوع سلسلهٔ اعمال عیناً نباتاتده‌ده جاریدر. برفدان هوادن ، طوپراقدن مواد غذائیه آلیر ، تنفس ایده‌ر.

یاشامغه باشلار ، بویور ، چیچك آچار ، تخم حصوله کتیرر ، اوتخملردن یکی فدانلر یتیشیر ، بوصورتله بقای ذاتی ونوعیسنی تأمین ایدر . شبهه‌سز انسان‌ده زمرهٔ حیواناته داخل اولمق صفتیله بوایکی نوع سلسلهٔ افعاله مجبور ومحکومدر .

ایشته انسانلر ، کرهٔ ارض اوزرینه یاییلدقلری زمان‌سوق طبیعیلری کندیلرینی بوافعال عضویه وحیاتیه‌یی اجرایه اجبار ایتمش ، فقط حیاتلرینی ، نوعلرینی محافظه وادامه ایچین حس ایتدکلری کوناکون احتیاجات ایچنده شاشیروب قالمشلر ، کندیلرینی بیك درلو مشکلات آراسنده بولمشلردر . قارنلری آجیقمش ، صوسز قالمشلر ، صیجاق موسملرده کوتشلك حرارتندن بیزار اولمشلر، قیشین صوئوقدن حیاتلری تهلکه‌ده قالمش ، کوندوزلك ضیا وحرارتنه مقابل معین فاصله‌لرله توالی ایدن کیجه‌لر اسرار انکیز قارانلقلریله اونلری قورقوتمش ، اطرافلرنده کوردکلری حیوانات وحشیه‌نك ، کندیلرندن دها قوتلی ، دها چالاك جانوارلرك هردقیقه احتمال هجومنه قارشی نفسلرینی تهلکه‌ده کورمشلردر. بواحتیاجلردن مستغنی بولونمق، بومجبوریتلره برچاره بولمق لازم ... طبیعی اطرافلرینه باقمشلر ، حیواناتی کورمشلر ؛ اونلری تقلیداً بولدقلرینی یمکه، آغاجلردن میوه‌لری طوپلامغه، ده‌کز صوینك آجیلغنی تجربه ایده‌رك طاتلی صو کنارلرنده بریکوب اونلری ایچمکه باشلا - مشلر ، صوئوغك تأثیراتنه ، کیجه‌نك قارانلغنه ، حیواناتك هجومنه قارشی طبیعی مغاره‌لری ، آغاج قووقلرینی التجاکاه

ایدینمشلر ، یازین تپه‌لره چیقوب ، یاخود صوکارلرینه اینوب سرین هوا بولمشلر ؛ بویله‌جه بروحشت ابتدائیه دوری کچیرمشلردر .

انسانلر هم ات ، هم‌اوت یپه‌رك تعیش ایدن حیوانات زمره‌سندن اولدقلری ایچین آنه اولان احتیاجلری حیوانات سائره‌یی تقلیداً کندیلرینی آوجیلغه سوق ایتمشدر . فقط هیچ برانسان برارسلان قدر قوی ، برقاپلان قدر چویك دکلدر . شکارینی پارالایه‌جق طیرناقلری ، کسکین وقوتلی دیشلری یوقدر . آوجیلق ایچین ایسه بونلره احتیاج وار . ابشته‌اوزمان ذکای بشرك اعانه‌سی لازم کلمش ، حیوانات سائره‌دن کندیلرینی تفریق ایدن امتیاز دماغلرینی استعمال ایده‌رك طبیعتك کندیلکندن ویرمدیکی سلاحی عقللریله ایجاد واختراع ایتمشلردر. آوجیلق دوری اوزون مدت قرده ، ده کیزده دوام ایتمش ، اتلاف ایدیلن حیواناتك أتلری ، دریلری چوق زمانلر انسانلرك غدا وتلبس کبی ابتدائی احتیاجلرینی تأمین ایتمشدر.

فقط بونلرده کافی دهکلدی . چونکه حیوانات اورمانلره چکیلدیکی، آو بولونمادیغی زمانلرینه آچ‌وچپلاق قالمق تهلکه‌سی واردی. مواسمك ، اقالیمك تحولاتی نباتات اوزرنده‌ده اجرای تأثیر ایدییور، قیشین یپه‌جك اوت‌ده بولمق قابل اولمیوردی. اووقت دائما احتیاجلرینه تقابل ایده‌جك قدر اللرنده حیوان بولوندیرمق فکری کلمش ، حیواناتدن برقسمنی‌ده قابل استیناس کوردکلری ایچین بوفکرلرینی قولایجه قابل تطبیق بولمشلر ، بوصورتله

آوجیلق دورینی چوبانلق دوری تعقیب ایتمشدر . فقط حیوانی بسیلمك ایچین صولاق، منبت اراضی یه، سنه‌لك هر موسمنده اوت بولمغه احتیاج واردر . بواحتیاج اونلری کوچبه‌لکه سوق ایتمش، نهده مساعد اراضی بولورلرسه اورادهبرمدت یاشامشلر، صوکره دیکر بریره هجرت ایدوب اورادنزده استفاده ایلمشلردر. نهایت حیواناتی یتیشدیردکلری کبی نباتاتی‌ده یتیشدیرمك طریقنی دوشونمشلر ، صوك بهارده محو اولان اوتلرك ایلك بهارده تکرار چیقمسی نظردقتلرینی جلب ایتمش ، بوتجددات تخمار دن تولدایتدیکنی کورمشلر، تخماری طوپلایوب اوتاری یتیشدیرمك چاره‌سنی اوکرهنمشلر ، بوصورتله‌ده زراعت دوری کلمشدر . زراعت‌ده ابتدالری کوچبه‌لکه مانع اولامامش ، چونکه طوپراغك قوهٔ انبانیه‌سی برمدت صوکره محو اولویور ، اکیلن تخملر نشوونما بولامیوردی . زراعتده ایلك ترقیات ، طوپراغك تربیه‌سی ، تخمارك اراضی یه مناوبه طریقیله اکیلمسی کبی ایلك اسباب اصلاحیه کشف ایدلدکدن صوکره آرتق کوچبه‌لکه‌ده لزوم قالمامشدر . بوکون بیله کوچبه حالنده یاشایان اقوامه دقت اولونورسه بوحالت اجتماعیه‌لرینك یا یاشادقلری یرلرك اصول زراعته مساعد اولماماسندن ، یاخود تطبیقات زراعیه‌ده‌کی جهالتلرندن ایلری کلدیکی کورولور .

انسانلر احتیاجلری اولان شیاری کافی درجه‌ده بولاما- مشلردر . مثلا کچیردکلری ادوار مختلفه‌نك هربرنده غذا احتیاجارینی تأمین ایدن اراضی، سکنای احتیاجارینه موافق

کلمه‌مشدر . چونکه مغاره‌لر طاغلق ، طاشلق اراضیده بولونور. حال‌بوکه غدا بولمق ، چوبانلق ایتمك ، زراعت ایلمك ایچین منحط اراضی‌یه احتیاج واردر . برده انسانارك تکثرینه نظراً برزمان صوکره موجود مغاره‌لر ، موجود آغاج قووقلری بالطبع کفایت ایده‌مه‌مکه باشلامشدر . اونلری تقلیداً مسکن یاپمق احتیاجی حاصل اولنجه بونی یالکز باشنه یاپامیه‌جقلرینی اکلامشلر ، مساعیلرینی تشریك ایتملری لازم کلمش ، کذلك بربرلرینه قارشی تجاوزدن خالی قالمادقلری ، بشریتك ظهوریله برابر فکر تجاوزده برلکده ظهور ایتدیکی ایچین برابر چالیشوب برابر یمکدن عبارت برمصالحهٔ ضمنیه ایله یاشاملری اقتضا ایتمشدر . کرك احتیاجارینك تعددینه وباخصوص بواحتیاجات ایچنده کونلرجه ، آیلرجه ، حتی سنه‌لرجه چالیشمغه توقف ایدن باشلیجه‌لری بولونماسنه نظراً بونلرك جمله‌سنه بردن یالکز باشلرینه یتیشه‌مه‌ماری ، کرك بربرینه هجوم ایتمکدن قورتولمق ایچین عقد اتفاق وتوحید اعمال ومساعی ایلیه‌رك دیکر برلرده بولونانلرك ملحوظ اولان هجوم واستیلالرینی دفع ایتمك خصوصنده کوردکلری لزوم وضرورت اونلری جمعیت حالنده یاشامغه مجبور ایتمشدر .

بوندن باشقه عائله تشکیلی حقنده‌کی ضرورت قطعیه‌ده جمعیته تشویق ایدن اسبابك اك مهملرندن اولمشدر . چونکه نوع بشرك بقاسی ایچین طبیعت انسانی هیچ اولمازسه برقادینله کسب مناسبته سوق ایددر . بومناسبتدن بریاورو طوغار. بوباورو بشرك

بوتون عجز عضویتنه ، بوتون نقصـان قوتنه وارشدر . حیوانات کبی اونك صوئوقدن تحفظ ایده‌جك یوستی ، دشمنلرینه مقابله ایده‌جك طرناقلری ، غداسنی طوپراقدن چیقاره‌جق ، شکارینی برحمله‌ده پارالایه‌جق دیشلری یوقدر . چیپلاق ، چیرچیپلاق ، عاجز وضعیفدر . اوکا سنه‌لرجه دوام ایده‌جك براعتنا ، برشفقت متمادیه ایستر . والده یاوروسنه قارشی بووظائفیله مشغول اولدیغی اثناده شبهه‌سز کندی احتیاجاتنی تأمین ایده‌مز . اونك حسابنه چالیشه‌جق بروجودایستر . حیوانات سائره‌ده اولدیغی کبی یاورو طوغارطوغماز ، بابانك چکیلوب کیتمسی بوسبیله انسانلرده واقع اولامامش ، بابانك‌ده زوجه‌سی ویاوروسی ایچین چالشـمسی لازم کلمشدر . بومدت اون‌سنه‌یه یاقین برمدت طویله اولدیغی ایچین ، برابر یاشـامق آنا ایله بابانی بربرینه ربط ایتمش ، آلیشـدیرمش ، چوجوقلرده بوبودکجه هرایکیسنه قارشی مربوطیت حس ایتمکه باشلامش ، بویله‌جه ایلك عائله تشکل ایتمشدر .

یتیشن چوجوقلر قادینلرله تشریك حیات ایتدکلری حالده دخی ابوینلرینه قارشی حاصل ایتدکلری حرمت ومحبت سبیله اونلردن قطع رابطه ایده‌مه‌مشلر ، پدرلرینك کوچوکدن بری آلیشدقلری نفوذی تمادی ایتمش ، عائله افرادی تکثر ایتدکجه بونفوذ شمول پیدا ایتمش ، نهایت عائله‌لردن عائله‌جکلر آیرلمش ، فقط رابطه‌لری باقی قالمش ، بوصورتله کیت کیده عائله‌لردن قبیله تولدایتمشدر . قبیله‌نك رئیسی ، ایلك عائله‌نك رئیسنه دوغریدن دوغرویه مناسبت وقرابتی اولان ارککلر اولمش ،

کوچبه‌حالندن ایلك چیقان قبیله کوچوجوك برکویجکز تشکیل ایده‌رك اورادہ یاشامغه باشلامش، صوکره مختلف قبائلك‌ده یابرمجادله نتیجه‌سی اولارق ، یاخود آرزو واحتیاجلرینك سوقنه تابع بولونه‌رق بونلره النحاقیله کوی بویومش ، قصبه اولمش ، قصبه بویومش ، شهر اولمش ، مقام ریاستده بولونان ذات‌ده حکمدار عنوانی آلمشدر .

کرك عائله ، کرك قبیله افرادی آراسنده حصولی طبعی اولان منازعاتی حل وتسویه ، حاصلاتك مساعیٔ مصروفه نسبتنده توزیع وتقسیم ایدلمسنه نظارت ، ضعفای افرادی حمایه، قبیله‌یه‌وقبیله‌نك اموال واملاکنه وقوع بولاجق تجاوزات وتعرضاته قارشی اسباب مدافعه‌یی تهیئه کبی وظائف طبیعتیله قبیله رؤساسی طرفندن قبول‌ایدلمش، بوکامقابل رئیسك اوامر واجراآتنه افراد قبیله‌نك تماماً اطاعت و انقیاد ایتمسی لازم کلمشدر . قبیله کسب وسعت ایدوب شهر وقصبه‌لر ، بونلرده بویویه‌رك مملکتلر ، کشورلر وجوده کلنجه جمعیتك انتظام وسلامتنی کرك خارجاً ، کرك داخلاً تأمین ایتمك مسئله‌سی‌ده طبیعتیله کسب مشکلات ایلدیکی‌ایچین قانونلر وجوده کتیرمك، بوقانونلری تطبیق ایده‌جك مأمورلر استخدام ایلمك احتیاجی حاصل اولمشدر .

ادوار قدیمه‌ده قبیله رؤساسی ، هم افراد قبیله‌نك امور ظاهریه‌لرینه، هم ده‌امور وجدانیه‌لرینه‌ریاست‌ایتمشلر،یعنی برقبیله‌یه حکم ونفوذی جاری.اولان ذات هم اوقبیله‌نك مدیر اموری ،

همده شیخی ، یعنی رئیس روحانیسی اولمشدر . ذاتاً قدیم روما حکومتنه‌قدر اقوامی ، جمعیاتی اداره‌ایدن‌قانونلر، قواعدمذهبیه وعادات دینیه‌دن‌عبارتدی . ایشته‌بوندن دولایی ایدی که قاتولیك مذهبنك رئیس روحانیسی اولان پاپالر حضرت عیسانك وکالت‌مطلقه‌سی نامنه‌عصرلرجه هم‌جسمانی هم‌روحانی برحاکمیت قطعیه ادعا ایتمشلر ، واوروپا خریطه‌سنی ایستدکلری کبی تبدیل ایده‌جك ، قطعات معلومه‌یی ایستدکاری اشخاصه تقسیم وتفویض ایلیه‌جك‌قدر بویوك برقدرت حاکمانه کوسترمشلردر .

ایشته جمعیات بشریه‌نك ، هیئات اجتماعیه‌نك تشکلی عائله‌لرك یوقاریده برنبذه ایضاح ایدلدیکی وجهایله توسعندن قبیله‌لرك تولدی ، قبیله‌لرك تمکنی نتیجه‌سی اولارق‌ده کویلرك، شهرلرك ، مملکتلرك وجوده کلمسی صورتیله اولمشدر . قبائل کوچبه «nomade» حالنده ایکن حق تملك واصول اعمار تطبیق ایدلمش دکلدی . فقط کوچبه‌لك حال اقامته vie sédentaire انقلاب ایدنجه اراضیٔ موجوده‌نك افرادجمعیته توزیع وتقسیمی لازم‌کلمشدر ، وافراد جمعیتدن هربرینك‌ده حصه‌سنه اصابت ایدن اراضی‌یی اعمار ایده‌بیلمسی ایچین بو اراضی اوزرنده حق تصرف‌لرینك تأمینی ومتصرف اولدقلری اراضی واملاکك ارثاً اولاد واحفاده انتقالی قواعد حقوقیه‌سنك تأسیسی اقتضا ایلمشدر .

کوچبه‌لك حیاتنك حیات اقامته تحولنه باشلیجه سبب ادیان ومذاهب ابتدائیه‌نك امواته پك بیوك برحرمت ورعایت امر ایلمسیدر. چینده منتشر قونفوچیوس مذهبندن قتولیك ،

پروتستان مذهبلرینه وارنجه‌یه‌قدر هردورك اعتقادات دنیه‌سی افرادبشری اولولره قارشی حرمتکار بولوندیرمشدر . حال بوکه کوچبه‌لك بوحرمته موافق دکلدر . چونکه بوکون بوراده ، یارین باشقه بریرده امرار اوقات ایدن قبائل آراسنده بوکون وفات ایدنلری یارین براقوب کیتمك ، اونلرك خاطرهٔ موجودینی کوزدن غائب ایتمك ضرورتی واردر . باخصوص اواموات آراسنده منسوب اولدیغی قبیله‌نك نائل مظفریت اولمسی ایچین حیاتی فدا ایتمش بویوك بویوك جنکاورلرده واردی . اونلری کیم بیلیر هانکی بیابانلرك سینهٔ وحشتنده منسی براقمق نه‌اصول مذهبیه‌یه ، نه‌مزیت قدر شناسی‌یه موافق اولامازدی . بناءً علیه کوچبه‌حالندن چیقوب معین براراضی اوزرنده معبدلر ، مسکنلر ، مقبرلر وجوده کتیره‌رك یاواش یاواش حال تمدن اکتساب ایتمك ضرورت حکمنی آلدی .

دولت ، ملت ، حكومت ، قوم جماعتِ نه‌در ؟

حال اقامت تأسس ايتدكدن صوكره برجمعيتى تشكيل ايدن افراد آراسنده‌كى مناسباتى اداره‌ايدن‌ك ، اونلر آراسنده وجودى طبيعى اولان منازعات ومجادلاتى حل وفصل ايليه‌رك انتظام داخلى‌يى تامين ايتمك ، تقسيم ايديلن اراضينك حسن صورتله اعمارينه نظارت ايتمك وبواراضى اوزرنده صاحبلرينك حقوق تصرفيه‌لرينى هردرلو تجاوزدن مصون بولوندورمق ، ارتآ انتقالاتى قواعد مضبوطه آلتنه آلمق ، خارجه‌قارشى امر مدافعه‌يى تأمين و افرادك تكثرينه نظراً اراضئ موجوده‌يى توسيع ورفاه عمومى‌يى تزيد ايتمك كبى منافع عموميه‌يه متعلق احوال يالكز رؤسا طرفندن اداره ايديله بيله‌جك قدر بسيط دكلدى . باخصوص برنجى عائله رئيسنك سلاله‌سندن كلن ذات ؛ عائله ، قبيله‌يه ، قبيله جمعيته تحول ايتدكجه نفوذنى جمعيتك كافهٔ افرادينه تشميل ايده‌مه‌مكه‌باشلامش ، بو نفوذى محافظه‌يه اولان مجبوريت برده انتظام داخلينك تأمينى ، وحق وعدالتك تأسيس وتوزيعى كبى خصوصاتده كوريلن مشكلاته انضمام ايدنجه رئيسك معيتنده

برهیئت تشکلنه احتیاج کوسترمش، افرادجمعیت آراسنده‌کی مناسباتی تعیین وتحدید ایدن قوانین وقواعدك جهت تطبیقیه‌سی بوهیئته حواله ایدلمشدر . مدنیت ترقی ایتدکجه بوهیئتك وظیفه‌سی د، کثرت واهمیت پیدا ایتمش ، نهایت هیئت قانونیه هیئت اجرائیه ناملریله ایکی قسمه آیرلمشدر. هیئت اجرائیه‌ده، برطاقم اقسامه تفریق ایدلمش، داخلاً توزیع عدالته مأموراولمق اوزره برهیئت عدلیه‌نك، خارجاً مدافعهٔ منافعه مخصوص اولارق برهیئت عسکریه‌نك ، امور سیاسیهٔ مملکتی اداره ایله مکلف اولمق اوزره‌ده برهیئت اداره‌نك ، یاخود برهیئت ملکیه‌نك وجودی ایجاب ایلمشدر . ایشته بومختلف اقسامی حاوی اولان هیئته « حکومت » نامی ویریلیر . حکومت ، شوایضاحاته کوره برجمعیت افرادینك منافع مشترکه‌نی تأمین ومدافعه مقصدیله اوجمعیتك اهل ومقتدر افرادندن متشکل اولمق اوزره انتخاب ایدلمش برهیئت وکیله‌در . شوحالده « حکومت » هیئت عمومیه‌نك ، یعنی ملتك ، جمعیتك وکیل اموری ، خدمتکاریدر . برجمعیت افرادی کویا آرالرنده برمقاولهٔ ضمنیه ایله منفرداً استحصال وتأمین ایده‌میه‌جکاری منفعتلرینی محافظه ومدافعه‌یه مأمور اولمق اوزره (حکومت) دنیلن هیئتی انتخاب ایتمشلر ، اوکا بووظیفه‌سنه مقابل اطاعت وانقیاد وعد ایتمشلر ، ایچلرنده بواطاعتدن انحراف ایدنلر ، منافع عمومیه‌یه مغایر تجاوزاتده بولنانلر اولور ایسه بوکبیلری منع ایتمك ایچین اوکا قوت وصلاحیت ویرمشلر ، حکومتك بو اجرا آتنه ، بووظائفنه

مقابلده براجرت ، مشتركاً . هر كسك ثروت واقتداری نسبتنده برمعاونت تأمين ايتمشلردر .

ملتلرك، جمعيتلرك تعقيب ايتدكلری طريق تكاملی مختصرجه كوردك ، حكومت نه ديمك اولديغنی ده خلاصةً اوكرهندك دولت تعبيرينك معنای حقوقی واصطلاحيسنی اوكرندك. شمدی معنای سياسيسنی تدقيق ايدهلم : دولت نه ديمكدر ؟

منافع مشتركه لرينی تأمين ومدافعه مقصديله براشمش وتشريك قوت ومساعی ايلش هرهانكی برجمعيت بشريه كه اونك معين ودیكر دولتلردن آيری اراضيسی ، مشروع ومنتظم برهيئت حكومت وادارهسی ، حق وعدلنك بوكونكی صورتلقيسنه كوره تنظيم ايدلمش قوانينی ، كرك داخلاً ، كرك خارجاً تعقيب ايتديكی مسلك ، اجرا ايتديكی افعال واعمال اعتبارياله استقلال وحاكميتی واردر ، اوجمعيت بشريه بوكونكی حقوق دول قواعدينه نظراً دولت نامی آلتنده متشكل هيئات اجتماعيه دن عداولونور . شوتعريفه نظراً برجمعيتك دولت اولابيلمهسی ايچين بعض شرائطی حائز اولمسی لازمدر . بونلردن برنجيسی تشريك منفعت وتوحيد مساعی ايتمش برجمعيت بشريه موجود اولماسيدر . ايكنجی درجهده بوجمعيت بشريهنك معين ومحدود اراضيسی بولونمالیدر . بناءً عليه كوچه حالنده ، بوكون بوراده، يارين شوراده ياشايان ، قيشين واديلره ، دره ايچلرينه ، داغ اتكلرينه اينوب ، يازين تپهلرده ، صوكنارلرنده اختيار اقامت ايدن اقوام نهقدر منتظم برهيئت بشريه تشكيل ايتسهلر معين

ومحدود اراضی‌یه مالك اولماقلری جهتله دولت عد اولونامازلر، حقوق دولدن استفاده ایلیه‌مزلر . ممالك عثمانیه‌ده یمن ، نجد حوالیسنده ، آفریقانك وسطلرنده بوقبیل جمعیاته بوکون بیله تصادف ایدلمکده‌در . اونلری بوابتدائی حالدن قوتاره‌رق حال اقامت وتمدنه سوق ایتمك اك اساسلی وظائف اجتماعیه‌مزدندر . اوچنجی درجه‌ده منتظم ومشروع برحکومتی اولمالیدر . افراد آره‌سنده‌کی مناسباتی کندی حاللرینه براقان، کندی‌حقنی بالذات کندی احقاق ایده‌رك یاشایان انسانلردن ترکب ایدن جمعیات بشریه دولت عد اولونامازدر . دردنجی درجه‌ده قوانین مشروعه‌سی اولمالیدر. بوقوانین طریق مدنیتده اینلرینلش اولان جمعیتلرده افرادك احوال روحیه‌لرینه قابل تطبیق اولارق کیتدکجه اصلاح ایدلمکده‌در . مدنیتی بالنسبه ابتدائی اولان اقوامده ایسه قواعد مذهبیه‌یی قوهٔ اجرائیه ایله‌تکمیل ایده‌رك وجوده کتیرلمش اساسلردن متشکلدر . مع‌مافیه شوراسی غیر قابل انکاردرکه جمعیات بشریه، قانونلرینه ایلك‌اساسلری ادیان ومذاهبدن ، کتب مقدسه‌دن آلمشلردر . بشنجی درجه‌ده استقلال حاکمیتی اولمالیدر. برجمعیت بشریه‌که منتظم برحکومتی، برشکل اداره‌سی ، قوانینی ، اراضیسی موجود اولدیغی حالده مستقل دکلدر ، یعنی بشقه بردولته ، بشقه برحکومته تابع ، واجرا آتی اوکا اضافه ایده‌رك اوحکومتی تمثیل ایتمکده‌در ، دولت عداولونامازدر. مثلا هندستانی انکلتره‌یه قازاندیران‌مشهور هندستان شرکتی ، اوراده عادتا منتظم برحکومت تشکیل

ایتمش ، عسکر استخدامنه ، هنداهالیسی ایله حرب وصلح اعلانندہ ، قوانین وضعنه صلاحیت اکتساب ایلمش ، عادتا برهندسه تان حکومتی وجوده کتیرمشدی . فقط بوتون بو اجراآتی انکلتره نامنه ، انکلتره منفعتنه ایدی . اونك ایچین هیچ بروقت دولت نامنی ، دولت صفتنی آلامامش ، دول سائره ایله مناسبات سیاسیه یه کیریشه مه مشدی . کذلك بوکون برچوق اقوام واردرکه استقلاللری ، بالخاصه استقلال خارجیلری نقصاندر . بوکا بناءً اونلره دولت نامی ویریله مز . دولت عثمانیه نك ایالات ممتازه سندن اولان جبل لبنان ، مصر کبی . بونلرك قوانین مخصوصه سی ، هیئت اداره سی ، اراضیٔ کافیه سی ، حکومتی ، افرادی واردر . فقط عینی زمانده بوافراد تبعهٔ عثمانیه دندر ، اوحکومت ، دولت عثمانیه تابعدر . بونك ایچین جمعیت دولیه یه داخل اولامازلر ، مناسبات دولیه ده بولونامازلر .

دولت ، حکومت ، ملت ، قوم ، جماعت کبی برچوق تعبیرات سیاسیه واردرکه بونلری هپ بربری مقامنده استعمال ایده رز . فقط بونلرك معنای سیاسیلری بردکلدر . علماً بوکلمه لر مترادف اولامازلر . ملت ، عنی حدود سیاسی داخلنده یاشایان ، منافع مشترکه لرینی تأمین ایچین برلشمش اولان جمعیات بشریهٔ سیاسیه دیمکدر . مثلا ، فرانسز ملتی ، آلمان ملتی ، ایتالیان ملتی ، اسپانیول ملتی کبی . فرانسزلر دیدیکمز زمان فرانسه حدودی داخلنده یاشایان ، فرانسه حکومتنه تابع بولونان انسانلردن مرکب بر هیئت بشریه آکلاشیلیر . بوهیئتی ترکیب

ایدن افراد آره‌سنده دینی ، قومیتی مختلف آدملردن واردر .
مثلا موسویلر ، لهلر ، قاتولیکلر پروتستانلر ... فقط هپسی
فرانسزدر . اولا فرانسز ، صوکره فلان ویا فلاندرلر. کذلك
ممالك عثمانیه‌ده حدودی داخلنده یاشایان برعثمانلی ملتی واردرکه
عثمانلی حکومتنه تابعدر. بونلر آراسنده مسلمانلر، خرستیانلر،
اورتودوقسلر ، موسویلر . قاتولیکلر ، پروتستانلر اولدیغی کبی
عربلر ، آرناوودلر ، چرکسلر ، کردلر ، ترکلر ، رومللر ،
ارمنیلر ، بلغارلردن واردر . فقط برعرب ، عرب اولمادن
اول ، برروم ، روم اولمادن اول عثمانلیدرلر .

قوم — Nation منشألری ، لسانلری ، عادات واخلاقی،
افکار وحسیاتی مشترك اولان ، ظهور ایتدکلری عرقك
اتحادیله طبایع اساسیه‌لرنده مماثلت تامه بولونان افراد بشره
ویریلن نامدر. مثلا آنغلوساقسونلر برقومدر، جرمنلر برقومدر،
اسلاولر برقومدر، ترکلر برقومدر چونکه منشألری، لسانلری
عادات واخلاقلری ، طبایع اساسیه‌لری متحددر . بوکون
استانبولده یاشایان برترك نه‌ایسه‌روسیه‌ده یاشایان برترکده‌ظاهری
فرقلردن، تربیه‌نك، تأثیرات محیطیه واجتماعیه‌نك تولید ایتدیکی
مبانیتلردن صرف نظر ایدیلیرسه اخلاقاً، طبیعةً اودر. لسانلری
بروحدت اساسیه ابراز ایدن فکرلرنده ، حسلرنده اساسلی
مشابهتلر بولونور . کذلك عربلر ، آرناودلر . کردلر ،
چرکسلر، رومللر، ارمنیلرده بواعتبار ایله برر قومدرلر؛ یالکز
شوارسی نظر دقتدن دور بولونمامالیدرکه باشلیجه اقوامدن

تشعب ایدن برچوق قبیله‌لرده کندی کندیلرینه آیری بر قومیت طاقنمقده‌درلر . بو (قومیت) فکرینك موده اولدیغی زماندن بری باشلامشدر. مثلا ، بلغارلر، صربلر، اسلاولرك برشعبه‌سی اولدقلری حالده آیری برمخصوصیت ادعا ایده‌رلر . کذلك چرکسلر ، تاتارلر ، مغوللر ترکلرك برشعبه‌سی‌درلر .

جماعت ، براصول مذهبیه‌یه تابع اولان انسانلره اضافه ایدیلن نامدر . مثلا ارمنی قتولیك جماعتی ، ارمنی پروتستان جماعتی کبی . بوتعبیرك بزده استعمالی ادارهٔ استبدادیه‌نك مظالمنه قارشی بردرجه‌یه‌قدر امتیازات مذهبیه‌لرینی سپر ایدینمك ایسته‌ین خرستیان وطنداشلرمزك مذهب نامنه حکومت مستبده‌یه بعض تشبثات اجرا ایتملریله وجود بولمشدر . بوتشبثاتدن بعضیسی مثمر اوله‌رق اومذهب سالکینی نامنه برمساعدهٔ مخصوصه ابراز ایدلدیکی ایچین لسان رسمیه انتقال ایتمش، ارمنی جماعتی، روم جماعتی دییه کیت کیده قومیت مقامنده استعمال ایدلمکه باشلانمشدر .

والحاصل دولت ، تعریفنی یوقاریده تفصیلاً کوردیکمز وجه‌ایله مات وحکومت ایله بونلره مخصوص اولان اراضی واصول ادارهٔنك ، قوانین موضوعه‌نك هیئت عمومیه‌سنه بردن ویریلن اسمدر . فرانسه دولتی دنیلدیکی زمان بوتون قوانینی، حکومتی ، هیئت اداره‌سی ، اراضیسی ، اهالیسی ، تبعه‌سیله فرانسه حدودی داخلنده تشکل ایتمش اولان هیئت اجتماعیه خاطره کلیر. فقط فرانسه حکومتی دیرسه‌ك یالکز فرانسزلری

اداره ایدن هیئت قصد ایدلمش اولور . فرانسز ملتی دنیلیرسه حکومتدن ادرهٔ سیاسیه‌دن قطع نظر، فرانسه حدودی داخلنده یاشایان وفرانسه حکومتنه تابع بولونان افراد اکلاشیلیر .

بونلردن باشقه برده (اهالی — Peuples) تعبیری واردر . بوده اراضی ومسکنلری مشترك اولانلر دیمکدر . مثلا ازمیر اهالیسی دیدیکمز زمان اوراده یاشایان بالعموم انسانلری ، نه‌مذهبده ، نه‌تابعیتده ، نه‌قومیتده اولورلرسه اولسونلر، بوتون ساکنلری تصدیق ایتمش اولورز .

اشكال حكومت وهيأت بشريه‌نك تكاملى

يوقاريده جمعيات بشريه‌نك صور تشكلندن بحث ايده‌رك. انسانلرك جمعيتله ياشامق خصوصنده‌كى ضرورت ومجبوريتلرينى ايضاح ايتمشدم . انسانلرك احتياجاتى ، حيوانات سائره‌ده اولديغى كبى يالكز احتياجات ماديه اولسه ايدى ، جمعيات بشريه‌ده تعقيب ايتديكى طريق تكامله نهايت برنقطه‌يه قدر ايلريليه‌رك اوراده توقفه‌مجبور قالير ، وهيأت بشريه‌نك مجتمعاً ياشايان بعض نوع حيوانلرك تشكيل ايتديكى جمعيتلردن فرقى يك آز اولوردى . حال‌بوكه انسانلر طبيعتك كنديلرينه بخش ايتديكى حصائصدن استفاده ايده‌رك مادةً ومعناً تكمل ايتمك احتياج شديدنده‌درلر . بواحتياج برطرفدن اونلرك صحيح وسالم ، قوى ومقتدر ، طبيعته غالب ، حيوانات سائره‌دن ممتاز واونلره حاكم اولمسنى ايجاب ايتديكى كبى ديكر طرفدن‌ده ذكى ومختار، حر وحساس ، حقوق وعاليجناب ، كرك كنديسنه ، كرك منسوب اولديغى جمعيته ، كرك بالعموم جمعيت بشريه‌يه مفيد ونافع اولملرينى اقتضا ايتديريور . بشريت ايچون تكامل بومزياتى

اكتسابه موفقيتدر . ايشته انسانلرى جمعيت تشكيلنه ، وبوجمعيتلرينى كيتدكجه ترقى وتكامله سوق ايدن بواحتياجدر .

اكر انسانلر بربرلرينه قارشى مجبور اولدقلرى وظائفى كندى كنديلرينه ايفا ايده‌رك ، هرفردك قوهٔ محاكمه‌سى ، ذكا وتربيه‌سى عينى مرتبه‌ده اولارق ياشاسه‌لردى شبهه‌سز حكومتلر تشكيلنه ، قانونلر تأسيسنه ، حاكملر ، ضابطه‌لر وجوده كتيرمكه هيچ‌حاجت قالمازدى . فقط انسانلر هرشيدن اول حيوانات سائره‌نك بوتون سوائق وتمايلاتنى حائز ، اونلرك وحشت وافتراسنه‌مالك ، واونلردن دها ذكى ومقتدراولانلرى ايچين بووحشتلرينى دها شديدوتخريبكار برحاله كتيرمكه مستعد بررحيواندن عبارتدرلر . هيچ برانسان كندى حق مشروعنه راضى اولمق ايسته‌مز . حيات ذاتاً برمجادله‌دن عبارتدر . هركس بومجادله‌دن مظفر چيقمق ايچين رقيبلرينى ازمك ، اونلره غلبه ايتمك احتياجنده‌در. ايشته اكر بورقابتى قوانين ايله حكومتلرله برشكل مشروعيته ارجاع قابل اولماسه‌يدى نسل ممتاز بشرك بقاسى تهلكه‌لى قاليردى . فقط تشكر اولنوركه اديان واصول مذهبيه انسانلرى بدايت ظهورلرنده تحت حمايهٔ روحانيه‌لرينه آلمش ، اونلرى هم كنديلرينه ، هم بربرلرينه نافع برحاله كتيره‌جك تلقيناتى اجرا ايلمشدر .

تاريخ مقدسدن اكتساب ايديلن معلومات ايله ثابتدركه ايلك انسانلرى برجمعيت منتظمه‌حالنده ياشاتان پيغمبران‌عظامك احوال زمانه كوره نشر بيوردقلرى قواعد دينيه اولمشدر .

فقط انسانلر یاواش یاواش مدنیتده ترقی ایتدکجه صفوت ابتدائیه‌لرینی غائب ایتمشلر ، ادیانك وجدانلر اوزرنده‌کی تأثیراتی تخفف ایتمش ، کیت کیده هرشیده برسوء استعمال رونما اولمشدر .

حکومتك بدایت تأسیسندن اعتباراً بو مراحل انقلابی کچیرمك نهایت سوء استعمال دوره‌سنه کلمشدر . ایلك جمعیتلرده رؤسا وحکمداران اکثریتله رؤسای مذاهبدن باشقه برشی دکلدیلر . اورته‌یه قویدقلری اصول مذهبیه‌یه کندیلری رعایت ایتمزسه اوکا اطرافدن طرفدار بولامیه‌جقلری‌ده شبهه‌سزدی . بناءً علیه ایلك حکمدارلر پیغمبران عظامك ، دها صوکره‌لری ظهور ایدن ادیان واصفلرینك حقیقی وعادل برر وارث کمالاتی اولدیلر . فقط نهایت بطون انقلاب ایتدکجه متانت اخلاقیه‌ده آزالیوردی . نهایت برزمان کلدی که حکمدارلر تبعه‌لری آراسنده توزیع عدالته نظارت ایده‌جك یرده احتراصات ذاتیه‌لرینی ، تمایلات سیئه‌لرینی ممنون ایتمك ایچین اونلری کورینه کورینه استخدام ایتمك اصولنی موافق کوردیلر . یاواش یاواش جمعیات بشریه ایچنده برقسم خلق کسب امتیاز ایتمکه باشلادی . بوصنف ممتاز اولا حکمدارلرك اولاد واقاربی ، صوکره منسوبینی ، دها صوکره اذواق واحتراصاتنی ممنون ایده‌جك اجرا آتده خدمت ومعاونتی کورینلر اولدی . ادیان مساوئ اخلاقیه‌یی تجویز ایده‌میه‌جکی ایچین رؤسای مذاهبدن‌ده حق اعتراضی ابطال ایتمك ایسته‌ندی . بناءً علیه اونلره‌ده بعض امتیازات

ويرلدى . مثلا قرون وسطاده پاپادن قراللر آراسنده اويله‌خفى برطاقم مناسبات واردى‌كه انسان تدقيق ايتدكجه متنفر اولور . قراللر ، منافع مخصوصه‌لرينى خرستيانلق نامنه معذورومشروع كوسترمك ايچين پاپالرك اقتدار جسمانيسنى تقويه‌ايده‌رلر، اونلرده بواخذ واعطايه موافقتله خرستيانلق نامنه هيچ بردنينك تجويز ايده‌ميه‌جكى احواله شكل مشروعيت ويريرلردى .

ادوار قديمه‌ده برسلاله‌نك حاكميتنه اسير اولان جمعيات بشريه عصرلرجه مدهش برحيات اسارت ياشاديلر . حكمدارلرينك، واوكا منسوب اولانلرك اذواقنه سفيل برآلت اولديلر . اقوام آراسنده‌كى مناسبات توسع ايتمديكى ايچين حقوق ذاتيه‌لرينى تعيين ايتمك هيچ برجمعيت افرادينه نصيب اولاميوردى . چونكه افكارك انكشافى تلاحقيله قابلدر . آثوريلر ، بابليلر، فنيكه‌ليلر، مصرليلرهپ بواسارت اجتماعيه‌يه تابع‌ايديلر. حكمدار دلرك يانلرنده متعدد جلادلرى ، مختلف اشكنجه آلات وادواتى بولونوردى . غير موافق برسوز ، خوشه گيتمه‌ين برحركت برحياته مال اولوردى . اقوام آره‌سنده درين درين خصومتلر ، منافرتلر واردى . برجمعيته منسوب اولان‌افراد ، قومشولرى دخى اولسه ديكر جمعيت منسوبيندنه انسان نظريله باقامازدى . مثلا يونان قديم اهاليسى يالكز « ئه‌لينوز » سلاله‌سندن كلن اقوامى انسان اولمق اوزره طانير ، ديكرلرينه قارشى هردرلو ظلم ووحشتى مباح عد ايده‌ردى . اسپارطه حكومتى اجنبى هيچ برشيخه‌ى ، حتى مسافرةً اولسون مملكتنه

صوقلمامق ایچین سنه‌لرجه اصرار ایتمشدی. صوکره روما دولتی ده جهانکیرلك سوداسنه دوشه‌رك اجانبه تحکم ایتمکی ، اونلره اسیر نظریله باقمغی برمزیت مقبوله‌ٔ سیاسیه عد ایدردی . اقوام آراسنده بوقدر شدید خصومتلر بولوندیغی بردورده ، هرکس کندیسندن باشقه‌سنی انسان عدایتمیه‌جك قدر خودپرست برتربیه آلدیغی بوزمانلرده شبهه‌سز برجمعیت افرادی آراسنده حکمدار- لرله مذسوبینك، صنف رهبانك، صنوف عسکریه‌نك ده هرکسك فوقنده برامتیازی اولماسنه ، هرکسك حیاتنه قدر بلاتردد تصرف ایتمسنه اعتراض ایتمك کمسه‌نك عقلنه کله‌مزدی. « حکم ، غلبه ایده‌نکدر » قاعده‌سی هرزده، هرشیده جاری اولوب طوروركن آرتق جمعیات بشریه ایچنده عدالتدن ، مساواتدن بحث اولونا- بیلیرمی ؟ بواصول اسارت عصرلرجه دوام ایتدی .

نهایت . روما دولتنك برچوق اقوامی زیر تابعیتنده جمع ایده‌رك اونلره بربری طاتمش اولمسی ، اهل صلیب محاربانك اوروپاده جاری دره‌بکلك اصول اسارتندن بیزار اولان خلقه شرقك ، باخصوص اسلامیتك قواعد عادله‌سنی اوکرتمش بولونمسی ، دین عیسوینك ده اخوت ومساوات حقنده فکرلره بعض اعتقادات اساسیه ویرمش اولمسی یاواش یاواش اهالیی امتیازات علیهنه تحریك ایتدی . حکمدارلرك ، دره بکلرینك سوء استعمالنه قارشی عصیانلر باش کوسترمدی . حریت افکار وفکر مساوات غلبه ایتمکه باشلادی . نهایت اون آلتنجی عصرده اوج اساس تقرر ایتدی :

اولا : حاكميت سياسيه ، مادام كه برجمعيت بشريه‌يه منسوب اولان افرادك سعادت مشتركه‌سنى تأمين مقصديله تأسس ايتمشدر ؛ مادام كه حكومتك وظيفه‌سى بو اساسدن عبارتدر ؛ اوحالده بو مقصدك حصولنده بوتون افراد تبعه‌نك حق مشروع مداخله‌سى واردر . بو مقصدده معطوف اولمسى لازم كلن اجراآت حكومتى تفتيش ايتمك حق صريحنى حائزدر .

ثانياً : اديان يالكز امور وجدانيه‌يه تعلق ايدر برامر شخصيدر . بناءً عليه هرفرد كندى فكر ومحاكمه‌سنه ، كندى وجدانه كوره بردين انتخاب ايدوب اوكا قانع اولق صلاحيتنه مالكدر .

ثالثاً حكومت ، قوة سياسيه اديان موجوددن هيچ برينه برامتياز مخصوص ويروب اونك سائرلرينه تقدمنى ادعا ايتماملى ، واو دينه تابع اولان تبعه‌سنه فضله برصلاحيت ويرمه‌ملدر .

بو اساسلرى برچوق تفرعات دها تعقيب ايتدى . بشريت برچوق اختراعات وكشفيات ايله طريق مدنيتده ايلريلدى ، ادوار ابتدائيه‌نك وحشى افكار وحسياتى ياواش ياواش زائل اولمغه باشلامشدى . مثلا آمريقانك كشفى ، پروتستان مذهبنك ظهورى ، فن طباعتك ايجادى افكار واخلاق اوزرنده بويوك انقلابات وجوده كتيردى . بالخاصه فرانسه‌ده اون دردنجى لوئينك مجنونانه حركاتى سببيله مشهود اولان آثار تخريب ، ده‌قارت ، ژان‌ژاق روسو ، مونتسكيو وولتر كبى اعاظمك آثارى ، دهاشدتليسى آمريقاده برجمهوريت

تأسسی بوانقلاب افکاری اکمال ایتدی . انقلاب افکاری تعقیباً انقلاب سیاسی‌ده وجوده کلدی. فرانسزلر (بوربون) خاندانندن قورتلانمش تخت سلطنتی‌ده ویردیلر ، بوتون اوروپاده حکومت مطلقه افکارینی قوتله صارصدیلر ، حاکمیت ملیه اساسنی وضع ایتدیلر .

شوتفصیلاتدن اکلاشیلیرکه دولتلرك ایلك شکللری بر حکمدارك رأی ونفوذینه تبعیتله اوکا صلاحیت قطعیه ویره‌رك افرادك اطاعت ایتمسندن عبارتدر . بوکا (حکومت مطلقه ـ Monarchie) تعبیر اولونور . دیکری‌ده (حاکمیت ملیه ـ Démocratie) اساسنه کوره تشکیلدر. بونك‌ده انواع مختلفه‌ی واردر .

حاکمیت ملیه، افعال حکومتك افراد طرفندن نظر تفتیش آلتنده بولوندیرلمسی دیمکدر . افراد بوکا ناصل موفق اولور . هرکسك ایستدیکی زمان کیدوب اوراق حکومتی قاریشدیرمسی ایستدیکی حکومت مأمورینی مسئول ایتمسی قابل اجرا وموافق منافعمیدر ؟ شبهه‌سز دکل . . . اوحالده افراد عجبا بوحق تفتیشی ناصل استعمال ایده‌رلر ؟ تشکیل ایتدکلری بر مجلس عمومی واسطه‌سیله . . . بومجلس ، ملت مجلسیدر . حکومتك فوقنده دائمی برنکهباندر . اونك کورمدیکی ، تدقیق ایتمدیکی قانونلر ، اونك مناسب بولمادیغی مسالك سیاسیه تطبیق وتعقیب ایدیله‌مز . بومجلسه بوتون ملتك داخل اولمسی قابل اولما‌دیغندن اونلرك وکیللری داخل اولور . ملت وکیللرینی انتخاب

ايده‌ر . حق انتخابى ايستديكى كبى استعمال ايده‌ر ، وجدانيه ، ناموسنه ، افكار ومعلوماتنه ، مسالك سياسيه‌سنه اعتماد ايتديكى اشخاصى بومجلسه كونده‌ريز . بومجلس ايكى قسمدر . بزده برينه مجلس مبعوثان ، ديكرينه مجلس اعيان ديرلر . فرانسه‌ده برينه (مجلس مبعوثان = chambre des députés) ديكرينه (سناتو = Sénat) ، انكلتره‌ده برينه عوام ، ديكرينه لوردلر قامارەسى نامى ويريلير . بونلرك برى ، ديكرينك متممدر . بزده مجلس اعيان حكومتك ، مجلس مبعوثان ملتك وكيلى كبى عداولونور . فرانسه‌ده سناتو اعضاسى‌ده انتخاب ايله تعيين ايديلديكى ايچين مجلس مبعوثانك برهيئت تمييزيه‌سى حكمنده‌در . انكلتره‌ده اصلزادكاندن مركب برهيئتدر . صوك زمانلرده لغوى حقنده بعض تشبثاته باشلانمشدر .

حاكميت مليه اساسنه كوره اداره اولونان دولتلرده يا برملت مجلسيله برابر مربوط برحكمدار منفردطرفندن اداره اولونورلر ، ياخود انتخاب ايله برر‌ئيس حكومت تعيين ايده‌رك حاكميتلرينك تمثالى اولمق اوزره اونى قبول ايده‌رلر . شوحالده اشكال حكومتى (حكومت مطلقه = Etat monarchique) (حكومت مشروطه = Etat constitutionnelle) نامليه ايكى يه تقسيم ايده بيليرز . حكومت مشروطه‌ده ايكى درلو اولور ، (برى حكومت منفردهٔ مشروطه = Monarchie constitutionnelle) ديكرى (جمهوريت = République) در . حاكميت مليه‌يى وضع وتأسيس ، مشروطيتى تحت حمايه‌سنه ادخال ايدن قانون ، قانون اساسيدر . بوكا

فرانسزلر constitution دیرلر. قوانین اساسیه شکل حکومتی تعریف ، حکمدارك ویا رئیس حکومتك وظیفه ومسئولیتنی ، صلاحیتنی، وکلاسنك موقعنی، ملتك حقوق اساسیه ومدنیه‌سنی تعیین وتحدید ایلر . مشروطیت قانون اساسی ایله قائمدر . بونك ایچیندرکه فرانسزجه تراکیبده بوکلمه‌نك مشتقاتی استعمال ایدلمکده‌در .

جمهوریت‌ده برقاچ درلو اولابیلیر . برکره ریاستده بولونان ذاتك مدت مأموریتی اعتباریله ایکی‌یه آیریلیر . یارئیس حکومت موقتدر، یاقیدحیات شرطیله‌در . فرانسه ، آمریقا ، اسویچره کبی حکومتلرده شرط توقیت واردر . یعنی رئیس حکومت یدی سنه ، اون سنه کبی برمدت معینه ومحدوده ایچین انتخاب ایدیلیر. ومدت مأموریتی ظرفنده حکمدارلق صفتیله امتیازاتنه مالکدر . چکیلدکدن صوکره افراد سائره‌دن فرقی قالماز . مع‌مافیه مدتی ختام بولمش برر‌ئیس جمهورك تکرار انتخابی جائزدر . قید حیات شرطیله رئیس جمهور تعیین ایدن بر جمهوریت زمانمزده یوقدر . بوکا مثال اولق اوزره خلفای راشدین حضراتنك دور سلطنتلرینی کوسترەبیلیرم . حضرت ابوبکر ، حضرت عمر ، حضرت عثمان وحضرت علی جمهور اسلامك انتخابیله فقط بلا توقیت اجرای حکومت ایلمشلردی .

جمهوریت برده‌تعقیب ایتدیکی اصول ادارەداخلیه اعتباریله ایکی‌یه تقسیم اولونا بیلیر . یافرانسه‌ده اولدیغی کبی مرکزیت سیاسیه‌یه مالك برجمهوریت اولور . بوحالده تحت اداره‌سنده

بولنمان ممالكك هرطرفنى سياسة مركزه تابع بولوندير .
ياخود اسويچره وآمريقاده اولديغى كبى عدم مركزيت سياسيه
اصولنى تعقيب ايده‌ر . بوحالده تحت اداره‌سنده بولنان ممالك
برچوق كوچوك كوچوك حكومتله انقسام ايتمشدر ؛ هربرى
احوال داخليه‌سنى كندى تنظيم ايده‌ر ، ويركولرينى احتياجات
محليه‌سنه كوره تأسيس ايلر ، هربرينك آيرى آيرى برمجلس
مليسى ، هيئت ضابطه‌سى واردر . هپسى برر كوچوك حكومت
مستقله‌در . يالكز اردولرى بحريه‌لرى ، قوانين اساسيه‌لرى
مشتركدر . اوزان، مسكوكات، كمرك ، كبى خصوصاتده اتحادلرى
واردر . بوشكل حكومته ، حكومات متحده Confédération
des états دخى دنير .

بوشكل حكومت يالكز جمهوريتلره مخصوص دكلدر .
حكومات منفرده‌ده دخى اولابيلير . مثلا آلمانيا برحكومت
متحده‌در . متعدد مستقل حكومتلردن متشكلدر . يالكز
اردولرى ، بحريه‌لرى . كمركلرى ، مسكوكاتى مشتركدر .

حكومتلر استقلال خارجيلرينك تمام ويا نقصانى اعتباريله
مستقل، ونيم مستقل قسملرينه‌ده آيريلير لر. بلغارستان پرنسلكى
شمدى‌يه قدر نيم مستقل برحكومت ايدى . چونكه خارجاً
دولت عثمانيه‌يه تابعدى . كذلك مصر حكومتى نيم مستقل بر
حكومتدر .

برده حكومات مجتمعه‌واردر. اسقاندينلو حكومت سابقه‌سى
كبى . برايكى سنه اولنه كلنجه‌يه قدر اوج ونوروج حكومتلرى

ایکیسی‌ده آیری آیری برر حکومت مستقله اولدقلری حالده خارجه قارشی مجتمعاً ادارهٔ حاکمیت ایدرلردی . نهایت بواصول ادارهنك بعض محاذیرینی کوردکلری ایچین کمال صمیمیتله آیرلمشلر وجهانه برنمونهٔ انسانیت کوسترمشلردر . آووستریا ومجارستان حکومتی ده حکومات مجتمعه‌دن عد اولونا بیلیر .

برجمعیتی ترکیب ایدن افرادك حقوق اساسیه‌سی

برجمعیتی ترکیب ایدن افرادك کرك بربرلرینه قارشی ، کرك جمعیتك هیئت عمومیه‌سنه قارشی طلب ایده‌جك برچوق حقلری ، بوکا مقابل برچوق وظیفه‌لری واردر . چونکه هرحق بروظیفه ایله مقیددر . افرادك جمعیتدن طلب ایتدیکی حقوق ، اوکا قارشی جمعیته مترتب وظائفدن عبارت اولدیغی کبی جمعیتك اوندن بکلیه‌جکی وظائف‌ده هیئت عمومیه‌نك حقوقیدر . یعنی ایستر افراد آراسنده اولسون ، ایستر جمعیتله هرفرد بینده بولونسون هرحق بروظیفه‌یه تقابل ایده‌ر ، وهروظیفه بوندن مستفید اولانلر ایچن برحق تشکیل ایلر .

شوحالده اولا افرادك حقوق اساسیه‌سنی برر برر ایضاح ایده‌لم :

— اولا حق حریت — مصونیت شخصیه

هرموجود ذی‌حیات اولا یاشامغه محتاجدر . طوغمق یاشامغی ایجاب ایتدیریر . نباتات وحیواناتدن هانکیسنی ، هانکی نوعنی تدقیق ایده‌رسه‌ك وجوده کلدیکی آندن اعتباراً ایلك

افعالك موجودیتنی ادامه، احتیاجات حیاتیه‌سنی تأمین اساسلرینه معطوف اولان مساعیدن عبارت اولدیغنی کوریرز . براوت ، برنبات ، تخمك انتعاشیله مینی مینی ایکی یاپراق صورتنده عالم حیاته داخل اولور اولماز ، همان اطرافندن ، ایچنده بتشدیکی تخمك صاقلادیغی مواد نشائیه‌دن ، کندیسنی احاطه ایدن هوای نسیمیدن استعانه ایدرك، مواد غذائیه آلارق بویومك، حیاتنی محافظه ایتمك ، موجودیتنی دوام ایتدیرمك ایستر . کذلك ایلك حیوان مشیمهٔ مادردن صحنهٔ کائناته چیقارچیقماز کندیسنه لازم اولان مواد غذائیه‌یی آواو ، بولور ؛ تنفس ایدر دشمنلرینه مقاومت ایچون حاضرلانیر .

انسانلرده بوتون موجودات ذوی‌الحیاته شامل اولان بواحتیاج بقادن شبهه‌سز وارسته قالاماز . حیوانات سائره کبی اونلرکده طوغدقلری کوندن اعتباراً ایلك احتیاجلری موجود یتلرینك دوام وبقاسی صورتنده تجلی ایدر . شو حالده ایلك حقلری‌ده حق بقالری اولق لازم کلیر . چونکه حق بقا وحیات وجود اولمایجه موجودیت بشریه‌ده قابل اولاماز . جمعیت حالنده یاشامق میل‌جبلیسیله مجبول اولان انسانلر بربرلرینه قارشی ضمنی برکفالت متسلسله ، برمقاولهٔ صحیحه ایله بربرلرینك حق بقاسنه رعایت واونی سائرلرینه قارشی مدافعه ایده‌جکلرینی وعدایتمش کبیدرلر . هر انسان حق بقاسنه مالکدر ؛ واك اساسلی حقی بودر . بناءً علیه هر انسانك شخصی ، حیاتی مصوندر . اونك بومصونیتنی اخلال ایدنلر

کندی حق مصونیتلرینی اسقاط ایتمش اولورلر .

جمعیتله یاشایان انسانلر بوحال اجتماعیلرینی منافع مشترکه‌لری اساسنه اسناد ایدرلر . منفعتلرینی منفرداً استحصال ایتمك انسانلر ایچین ممکن اولسه‌یدی احتمال جمعیتلرده تشکل ایدەمزدی . منافع مشترکه ایسه تجاوزات خارجیه‌یه قارشی نفسلرینی مدافعه واحتیاجات ضروریه‌لرینی وسائط سهیله ایله استبقا کی ایکی اساس اوزرنده دوران ایدەر. اجتماع برلشمك دیمك اولماسنه کوره بوفعلك حصول بولمسی ایچین متقابلاً بربرلرینه رعایت ، بربرلرینه حرمت ، بربرلرینی محافظه ایدەجك افراد لازمدر . دیکر برقبیله‌نك تجاوزاتندن مصون قالمق ایچین متحداً حرکت ایدن ، حال اجتماعده بولونان برقبیله افرادی بربرینه تجاوز ایدەرایسه آرالرنده شبهه‌سز اتحاد واجتماع وقوعی قابل اولاماز . چونکه دوچار تجاوز اولانلر دیکر بر قبیله‌یه انتساب ویا باشلی باشنه دیکر برقبیله تشکیل ایدەرك کندیلرینی مدافعه ایتمك احتیاج طبیعیسندەدرلر . بناءً علیه برجمعیتك بقاسی افرادینك بربرینه تجاوز ایدەمه‌مسیله قابلدر . بوبرحقدرکه براحتیاج طبیعیدن، بقا ومحافظهٔ موجودیت احتیاجندن منبعثدر.

تفصیلات آتیه‌دن اکلاشیله‌جغی اوزره منتظم برجمعیت حالنده یاشایان افرادك ترقی وتعالیسی ، رفاهیت وسعادتی حق مصونیتلرینه مالکیتلریله قابلدر . حیاتی تهلکه‌ده اولان آدم نه کندینه ، نه سائرلرینه مفید اولمق ایچین چالیشماز . حق مصونیت بالجمله حقوق بشریه‌نك اساسیدر . هرشخصك ذاتی ،

حياتى مصوندر. هيچ برتجاوزله بومصونيت اخلال ايديله‌مز .
افراد بومصونيتك اخلال ايدلميه‌جكنه امين اولمادقجه منافع
مشتركه‌يه مصروف اولاجق مساعيسنى تنظيم ايدەمز . چونكه
هركس ايچين حيات هرشيدن مقدسدر . اولا اونك محافظه‌سنه
چاليشمق حق صريح ومشروعى هركس ايچين ناقابل اعتراضدر.
بالعموم ممالك متمدنه ودول مترقيه‌ده بوحق مصونيت قوانين
ونظامات ايله تحت امنيته آلنمشدر .

مصونيت ملكيه

حيات بشر ، يعنى هرشخصك ذاتى ، حياتى ، جسمى
مصون اولديغى كبى حيات بشرده اهميت مخصوصه‌سى بولونان
مواد سائره‌نك‌ده مصونيتى عينى درجهٔ اهميتده‌در . حيات ايله
اك درين تعلقى اولان شيلردن برنجيسى ايسه شبهه‌سز اموال
واملاكدر. انسانلر احتياجلرينك تأمين استيفاسى ايچين صرف
ايتدكلرى مساعيدن برنتيجه استحصال ايدرلر . بونتيجه‌ده
فائده‌لى برشيئه مالك اولمقدر . الده ايتمك ايچين اوغراشدقلرى
شى اوزرنده اونلرك برحق تملك وتصرفلرى واردر . ادوار
ابتدائيه‌ده بيله انسان قارنى طويورمق ايچين برآغاجه چيقه‌رق
يمش طوپلادينى زمان بوسعينى او يمشه مالك اولمق، واوبى غدا
احتياجنى تأمين ايتمك اوزره يمك مقصدينى تعقيب ايتمشدر .
بوسعينى عقيم براقه‌رق ثمره‌سنى الندن آلمق ايسته‌ينلره قارشى
بالطبع اظهار خصومت ايده‌ر. حتى بركوچك چوجوق بيله
النه ويريلن اويونجاغى براقمق ايسته‌مز الندن آليرلرسه آغلار،

هایقیریر . حیوانانده حرص تملك وتصرف دها زیاده‌در .
برقاپلانك پنجه‌سندن شکارینی آلمق اوشکارك یرینه قائم اولمق
دیمکدر . برکدی آغزنده‌کی لقمه‌سنی کمسه‌یه ویرمز . بناءعلیه
برسعی صرفیله الده‌ایدیلن فائده اوزرنده ساعینك برحقی، حق
مالکیتی واردر برکره حق مالکیت وجود بولنجه اونی ایستدیکی کبی استعمال ایده‌بیلمسنه‌ده برمانع قالماز ؛ بوده حق
تصرفیدر . ایشته بوحقوقك‌ده مصون اولمسی لازمدر . انسان
یاشایه‌بیلمك ایچین احتیاجات ضروریه‌سنی استیفا ایده‌جك
مواده محتاجدر. بومواددی برسعی صرفیله الده ایدر . بناءً علیه
اونده حق تملکی اثبات ایتمش اولور بومواددی استحصال‌ایچین
هرشخص مدت‌مدیده مشاق ومزاحمه قاتلانمش ، برچوق
محرومیتلر کچیرمشدر . اونك ثمرهٔ مساعیسنی الندن آلمق
احتیاجاتنك وسائط استحصالیه‌سنی غصب ایتمك ، وسائط
حیاتیه‌سنه تجاوز ایتمك دیمکدر .

« مال جانك یونغه‌سیدر . » حیات بشره الك زیاده قوتله
علاقه‌دار اولان حق تملك وتصرفدر . انسان کرك‌ادامهٔ حیاتی
ایچین ، کرك سعادت ورفاهیت معیشتی ایچین چالیشوب
چابالایوب قازاندیغی نتائجه مالك اولاجغندن امین بولونمازسه
مشروع وسائطله ثمره استحصالنه چالیشه‌جق یرده دیکرلرندن
غصب ایچین قوتنی تزییده غیرت ایدر بوحالده ایسه قویلرك
زبونلری ثه‌زمه‌سندن، بویوکلرك کوچوکلری یمسندن عبارت
اولان قانون وحشت جاری اولارق بشردائمی برمبارزه حالنده

بولونور ؛ وجمعيت تشكلى ، هيئات مدنيه وحودى قابل اولاماز . بناءً عليه برجمعيت داخلنده افرادك شخصى مصون اولهجنى كبى مالنك ، حقوق تملك وتصرفنك دخى مصونيتى اخلال ايتمك جمعيات بشريه‌نك اساسنى صارصمق ديمكدر . يالكز مشروع وعادل وسائطله احراز ايدلمك شرطيله حق تملك وبونك نتيجه‌سى اولان حق تصرف مصونيتده شخصيه‌دن صوكره الك زياده رعايت ايديلهجك حقوقدن معدوددر .

مصونيت معنويه واخلاقيه

مصونيت ومعنويه‌دن مقصد عرض وناموسك ، وقار وحيثيتك مصونيتيدر . حيات ايله بونلرك ده روابط مهمه‌سى واردر. جمعيت حالنده ياشايان افراد مناسبات متقابله‌لرينى برطاقم اصول وعادات ايله ، آداب الفت ومعاشرت ايله تعين وتحديد ايتمشلردر .هرشخص كنديسيله مناسبته كيريشه‌جك اولانلرك بواصول وآدابه رعايت ايده‌جكلرندن امين اولمالىدر. مثلا عائله‌لرك تشكلى ، قادينلرك اوزرنده‌كى حقوق استفاده اديان ايله ، قوانين ايله، عادات وتعامل ايله تحت مشروعيته آلنمشدر. بونلرك تعيين ايتديكى صور واشكال ايله واقع اولان مناسبات خارجنده ماسبتلر تأسيس عرض وناموسه تجاوز عد ايدبلير . هرفرد وكنديسنه انحصارينى قواعد مذهبيه واصول وقوانينه استناداً مشروع برصورتده تأمين ايتديكى زوجه‌سنه برديكرينك تملك ادعاسنده بولونميه‌جغندن ، بولونورسه جمعنك بونى منع ايده‌جك تدابيره توسل ايدوب حقوق مصونيتنى وقايه ايليه .

جکندن امین اولمالیدر . بوامنیت اولمازسه هرشخص عرض وناموسنی بالذات مدافعه ایچین مجادلاته ، مقاتلاته سوق ایدلمش اولور .

احتراصات بشریه‌دن اك مهمی حرص شهوتدر . بوحرص انسانلری هردرلو حقوقك پایمال ایدلمسنه قدر سوق ایده‌بیلیر. چونکه شهوت حیوانیتك غلبه‌سیدر. بونی مشروع بردائره‌یه ارجاع ایله بشریته مفید برحاله کتیرمك انجق اصول ازدواج ایله عائله تشکیلی صورتنده اولابیلیر . بودائرهٔ مشروعیت خارجنه چقارچیقماز مطلقا بردیکرینك عرض وناموسنه تجاوزی انتاج ایدر . جمعیت حالنده یاشایان افرادك بربرینه حرمت ایده‌بیلمسی ، عرض وناموسلرینك وجودینه مقابلاً امنیت حصولیله قابلدر . ناموسسز برادم بوحرمته نائل اولاماز . بناءً علیه ناموسنه بغیرحقٍ تجاوز ایدلمیه‌جکندن امین اولمازسه سعادت واستراحت بولاماز .

انسانلر ، منسوب اولدقلری جمعیتك افکار عمومیه‌سنه تابع برحریان حیات ایچنده‌درلر . محیطلرینك کندیلری حقنده‌کی افکارینه عطف اهمیته مجبوردرلر . اطرافلرنده یاشایان ، کندیلریله مناسباته کیریشن برچوق خلق واردرکه اونلرك بومناسبتلری کندیلرینه برتوجهدن ایلری کلیر . بوتوجهك برتجاوز وتعرض نتیجه‌سی اولارق زوال بولمیه‌جغندن امین اولمایان آدم محیطیله بوقدر درین مناسبات تأسیس ایدمز . برافترا ، برتحقیر ، حیثیتی اخلال ایده‌جك بروقعه .

عرض وناموسه طوقونه‌جق برتجاوز آداب معاشرتده سوء تأثیرات مهمه اجرا ایده‌بیلیر ؛ اطرافنده کیلرك توجهاتی ازاله ایده‌رك یرینه کندی علیهنده برچوق ظنلر ، شبهه‌لر اقامه ایلیه بیلیر . انسانلرده برعزت نفس ، برحس وقار واردر . کندیلرینی برباشقه‌سنه قارشی عاجز وذلیل کورمکه تحمل ایده‌مز . بر تحقیره معروض اولورسه عزت نفسی ، حس وقاری جریحه‌دار اولور ؛ تهیج ایده‌ر ؛ اکر بوتجاوزك انتقامنی جمعیتك قوای مشترکه‌سی استیفا ایتمزسه‌بالذات حسابنی تمیزله‌مکه قیام ایده‌ر . اوحالده ایسه جمعیت داخلنده انتظامدن ، سکون وآسایشدن اثرقالماز . بناءً علیه هرشخص عرض وناموسنك ، وقار وحیثیتنك‌ده مصون بولندیغنه ، بغیرحقٍ بونلرك‌ده تجاوز کورمیه‌جکنه امنیت ایتملیدر. حقوق صریحهٔ اساسیه‌سندن بری‌ده بودر .

مصونیت مساکن

مساکنك‌ده تعرض وتجاوزدن مصونیتی جمعیتك تکافل عمومیسی آلنده اولملیدر. بومصونیت اولا مصونیت شخصیه‌نك ، ثانیاً مصونیت ملکیه‌نك ، ثالثاً مصونیت معنویه‌نك برنتیجهٔ طبیعیه‌سیدر . انسانك حیاتی ، مالی ، عرض وناموسی مسکنیله محافظه ایدلمشدر . مسکنه تعرض بونلرك جمله‌سنه تجاوز دیمکدر . برمسکن ، برعائله‌نك محافظهٔ خصوصیتیدر هرعائله‌نك دیکرلرینه مکشوف اولامیه‌جق اسراری واردر . بومحفظه‌یی قیره‌رق اواسرار خصوصیه‌یه تجاوزایتمك وحشتلرك اك بویوکیدر.

هرشخص مسکنك مصونیتندن امین اولمادقجه یاشایاماز . عائله‌سنك دائمامدافعهٔ عرض‌وناموسی، محافظهٔ حیات وخصوصیتی ایچین سلاح بدست الارق اونده بکلمسی لازم کلیر . حال بوکه بوقید ومجبوریت احتیاجات حیاتیه‌نك استیفاسنی تأمین ایده‌جك موادی تدارك واستحصال ایچین صرف مساعیدن انسانی منع ایده‌ر . مصونیت مساکن قاعده‌سی، مساکن کسب خصوصیت ایتدکجه تزیید اهمیت ایلر . برتیاروبه نظراً برقلوب ، برقلوبه نظراً برخانه ، برخانه‌یه نظراً براودا دهازیاده مصوندر. آچیق بردکانه نظراً قپالیدی مصونیتجه دهازیاده شایان حرمت ورعایتدر .

مصونیت مناسبات ومخابرات

مخابرات ومناسبات دخی مصون اولمق لازم کلیر . بوده برطرفدن مصونیت شخصیه‌یه، دیکرطرفدن مصونیت معنویه‌یه استنادایدر. هرکس ایستدیکی اشخاص ایله مشروع اولمق شرطیله ایستدیکی مناسباته کیریشه بیلیر .

کمسه‌نك مکالمه‌سی ، مناسبتی تجسس ایدیله‌مز ؛ کمسه‌نك مکتوبلری آچیله‌ماز . بونلرك مصونیتندن امین اولمادقجه افرادشخصلرینی، حیاتلرینی، عرض وناموسلرینی، مال وجانلرینی مصون عد ایده‌مزلر . چونکه هرکسك دیکرلرندن شکایت ایده‌جك سببلری اولابیلیر . هرکسك دیکرلرندن کیزلی افشا آتی ؛ ناموسه متعلق اسراری ، دیکرلرینك افکار واعتقاداتنه توافق ایتمین بیاناتی بولونابیلیر. بونلره مداخله ایتمك ناموسسزلق اولدقدن باشقه سلب ایده‌جکی حضور

واستراحت حسبیله‌ده حصول امنیته منافیدر .

تجسس هردینده ، هرقانونده ، هرقومك اخلاقنده فوق‌العاده شدتله تقبیح ایدلمش برذمیمه‌در . کمسه‌نك اسرارینه نفوذ ایچین جالیشیلاماز . بواوقدر بویوك برناموسسزلقدرکه صاحبنی تذلیل وتحقیر ایچین کلمه بولوناماز . جاسوس ، هرملت ، هرشریعت ، هرمذهب نظرنده انسانلرك اك مادونیدر .

مصونیت آیین وعبادت

معبد وعبادتك‌ده مصونیتی حقوق اساسیه‌دندر . انسانلر اعتقادات مذهبیه‌لرینه قوت وصمیمیتله مربوطدرلر . اونلرك افعال خصوصیه واجتماعیه‌لرنده ادیان ومذاهبك تأثیرات مهمه‌سی واردر . قول ایله خالقی آراسنده‌کی مناسبات ، مناسبات معتادهٔ سائره‌دن چوق صمیمی ، چوق درین ، چوق مقدسدر . بومناسباتك شکلی‌ده عبادات ایله وجود بولور . برجمعیت افرادندن هربری منسوب اولدیغی‌دین ومذهبك اصول وقواعدینه کوره اجرای عبادتده ، آیین روحانی ایفاسنده مصون اولدیغنی بیلملیدر . بوعباداتك ، بوآیین روحانیلرك مکان اجراسی معبدلردر . اونلرهر مذهبه ، هراعتقاده کوره مقدس ، محترم عدایدیلیر . اورایه تجاوز بوتون اوکا عائد اصول مذهبیه وقواعد دینیه‌یه تعرض دیمکدر . جوامع شریفه ، مختلف ادیان ومذاهبه عائد کلیسالر ، خاخامخانه‌لر ، عبادتکاهلر مصون اولمازسه افرادك شخصی وحیاتلری‌ده تحت تهلکه‌ده دیمکدر .

ثانیاً ، حق حریت

انسانلر، کائنات دنیلن بوصحنهٔ حادثاته مادةً ومعناً کسب کمال ایتمك ایچین کلمشلردر . هرکس نصیب حیاتی اولان برقاچ کونی ، برقاچ سنه‌یی غایه ایدندیکی کمال وسعادته وصول ایچین تعقیب‌ایدر . هرکسك بوغایهٔ حیاتی صورت تلقیسی‌ده کندی ذکاسنه ، علوجنابنه ، آلدیغی تربیه‌یه، محیطنك تأثیراتندن متولد اعتقادات وجدانیه‌سنه مربوطاً تبدل‌ایده‌ر. برآدم‌ایچین بوغایه ثروتدن ، بردیکری ایچین تأمین شهرت وابقای نامدن عبارت اولابیلیر . براوچنجی‌ده بونلرك هیچ بریسنه ربط آمال ایتمیه‌رك مسعودانه برسکون روح ایچنده یاشامق ، ایی بر عائله تشکیل ایتمك ، کرك کندیسنك کرك عائله‌سنك تأمین معیشتنه کفایت ایده‌جك قدر واردات ایدینمك ایستر . بونك فوقنده هر شیئه لاقید لیر . مادام‌که ذکالر ، وجدانلر ، قابلر ، حسلر ابنای‌بشرده متخالفدر . حیات‌ایچین اختیار ایدیله‌جك طریق تحری بالطبع تبدل ایدر .

انسانلر یارادیلشلرنده مختار وشرف عقل وادراك ایله حیوانات سائره دن ممتاز اولدقلری ایچین کندی فکر ومحاکمه‌لرینه ، کندی‌اعتقادات‌وجدانیه‌لرینه، حسیات قلبیه‌لرینه احتیاجات روحیه‌لرینه کوره حیاتدن انتظار ایتدکلری شیلره نائل اولمق ، غایه اولارق تلقی ایتدکلری مظهریته واصل بولونمق اوزره سربستیٔ تام‌ایله حرکت‌ایتمك ایسترلر. ایستدکلری

یولده ، ایستدکلری صورواشکال ایله ایستدکلری آمالی تعقیب ایلرلر. اونلرك اختیار طبیعیلرندن تولد بونتایجه هیچ برشی مانع اولاماز . هرانسانك حیاتی کندیسنه بخش ایدلمش برموهبه‌در. بونك صورت استعمالنی هرفردبشر بالذات تعیین ایتمکده مختاردر . بواختیارینی سوق واداره ایده‌بیلمك ایچین‌ده عقل ومحاکمه ، سوائق طبیعیه کبی برچوق خصائص وامتیازاته مالکدر. هیچ کمسه‌یه « شویله ویا بویله دوشونه‌مزسك ، حیاتکده شونی ویا بونی امید ایده‌مزسك بویولده چالیشامازسك . . . » دنیله‌مز . حیات اونکدر ؛ وبو دائرهٔ عمر ایچنده ایستدیکی کبی یورویه بیلمکده مختاردر . بناءً علیه انسانلرك الك مهم حقوق اساسیه‌لرندن بری‌ده حق حریتلری‌در؛ سربستیٔ تام ایچنده امرار حیات وصرف مساعی ایتملریدر. بونك‌ده منشأی مختاریتلریدر ، حس وادراکلریدر ، سوائق طبیعیه‌لریدر . اسارت ، ذی‌حیات موجوداتده نباتات وحیوانات کبی حس وادراکدن یا بالکلیه محروم، یاخود پك آز نصیبه‌دار اولان مخلوقاته یاقیشیر . حیوانات بیله نباتاته نسبتله صاحب حس واختیار اولدقلری ایچین تمامیله حر وسربست یاشارلر .

حق مصونیتله حق حریت دائما بربرینك متمیمدر . بری اولمایجه دیکری وجود بولاماز . بونلری تفریق ایتمك‌ده قابل دکلدر . انسانلر حر اولدقلری ایچین مصوندرلر، مصون اولدقلری ایچین‌ده حر اوملری لازم کلیر . بونلری آیری آیری

ایضاحدن مقصد سهولت تفهم اساسنی تأمیندر .

انسانلرمادام که حق مصونیته مالکدرلر ، مادام که شخصلری ، مالاری ، عرض وناموسلری هردرلو تعرض وتجاوزدن مصوندر ، چونکه ، حق بقا وموجودیتلری بونی اقتضا ایدهر . ـ ومادام که افعال وحرکاتده قوهٔ عقلیه وادراکیه لرینك حکمرانیسی حق اختیارهده مالکیتلرینی ایجاب ایتمشدر ، بوحق مصونیت وحق اختیاری ابطال ایده جك هرقیددن ده آزاده بولنملری لازم کلیر . حریتك ضدی اسارتدر . اسارت برقوتك غلبهسی آلتنده بولونمق دیمکدر . برقوتك غلبهسی آلتنده بولونان انسان ده مصون ومختار اولاماز . چونکه غلبه ایدن قوت هرآن وزمان مغلوب ایتدیکی شخصك حیاتنه ، عرض وناموسنه ، اموال واملاکنه تجاوز ایده بیلیر ، واوشخصك افعال وحرکاتی کندی آمال ومنافعنه تابع بولوندیرر .

بشریت حقوق حریتنی استحصال ایتمدن اول کیردیکی سنین ظلم وخیانتده دائما بوتجاوزلره معروض قالمشدر . قرون وسطاده دره بکلرینك غلبهٔ استبدادی آلتنده دوکولن قانلر بوکون تاریخك یوزینی قیزارتهجق قدر مدهشدر . بردره بکنك مالکانهسنده هرکون برقاچ کویلی آصیلیر ، هرکون برقاچ عائلهنك حیاتنه ، مصونیتنه ، عرض وناموسنه تجاوز اولونوردی . ایلك ازدواج ایدن قیزلر زفافدن اول دره بکلرینك شاتولرنده ترك بکارته مجبور ایدیلردی . (ایلك کیجه حقی !) نامیله تأسس ایدن

بوعادت مشئومه سنه لرجه زوالی انسانلرك ناموسنی اخلال ایتدی، وجدانلرینی چیکنه دی .

عثمانلیلرك ده اسارت اجتماعیه دورنده نه لرچکدکلرینی بیلیرز. برزمانلر حق مصونیت ، مصونیت شخصیه، مصونیت ملکیه ، مصونیت ناموس وحقوق الفاظ بی معنادن عبارت قالمشدی . سلطان سلیم زماننده بلاحکم اعدام ایدیلن وجودلرك عددی بر بلده عدد نفوسنی تجاوز ایدردی. وزرای ماضیه ایچنده اویله لری واردرکه جلادلر هرکون وسطی اولارق ایکی یوزباشی جسدلرندن آییردقلرینی سویلیه رك بوندن صنعت خباثتکارانه لری ایچین برحصهٔ افتخار چیقارمق ایستمشلردر. نیچه زنکینلر یالکز مال وملکلرینك برایکی وزیره انتقالنی تأمین ایتمك مقصدخائنانه سیله محو ایدلمشلردی. زمانمزه دهاياقین اولمق اوزره اوتوز سنه دن بری بوتون شدت خفیه سیله جریان ایدن وحشتلری درخاطر ایدرسه‌ك اسارتك مصونیتله نه قدو غیر قابل تألیف اولدیغنی اکلارز .

حریت افکار

عجبا انسانلر نه کبی خصوصاتده حردرلر؟ حق حریتلری باشلیجه نرده‌لری احتوا ایدر ؟ بوسؤاله جواب ویرمك پك قولایدر . مادام که بشرحق اختیاره مالکدر ؛ مادامکه قوای عقلیه وادراکیه سیله اختیار وارادەسی اونك ناظم حرکاتیدر ؛ شوحالده اولا عقل وادراکنك هرقیددن آزاده بولونمسی لازمدرکه اوکا مربوط اولان اختیارده لفظ بی معنادن عبارت قالماسین. بناءً علیه انسانلر اول امرده حریت

افکاره مالکدرلر هرکس ایستدیکی کبی دوشونور ، ایستدیکی کبی محاکمه ایدر . ملکات عقلیه‌سنك تابع اولدیغی تأثیرات طبیعیه‌دن ماعدا هیچ برتحدیده دوچار ایدلمسی قابل دکلدر . افکار تضییقاته تحمل ایده‌مز . کوچوك برتضییق آلتنده بولوندیرلسه یا یاواش یاواش سونر ، فعالیتی غائب ایدر . یاخود عصیان ایده‌ر ، اوکا چیزلمك ایستەنن محرکدن انحراف استعدادینی کوسترر . حریت افکاری ازاله ایدرجك هیچ برقوت تصور ایدیله‌مز . یالکز دماغك فعالیته ایلك باشلادیغی دورلردن اعتباراً بطی ومنتظم برتربیه ایله قوای ادراکیه برمجرای معین ویرمك قابل اولابیلیر . فقط بوده اوحریتی سلب ایتمیه‌جك صورتده اوللیدر . بوقابل اولدیغی صورتده دخی چیزیلن محرك اوزرنده ذکانك توسعی ، آچیلان مجرا داخلنده محاکماتك جریانی برمدت موقته ایچین‌در . بومدت ختام بولدقدن صوکره افکار ومحاکمات کندی آتیسی ایچین تعقیب ایده‌جکی طرق تکاملی کندیسی تعیین ایدر اوزمان عرقك ، محیطك ، وراثتك تأثیراتی کبی تأثیرات طبیعیه‌دن باشقه هیچ برشیئه تابع ومنقاد اولماز .

حریت بیانه

انسانلر مادام‌که حریت افکاره مالکدرلر ، حر اولارق دوشوندکلرینی بنه تمامیله حر اولارق تبلیغ ایتمك حقوق صریحه‌لریدر . شکل بیان ، شفاهاً وتحریراً اولمق اوزره ایکی قسمه آیریلیر . حریت بیان بوایکی شکل ایله‌ده آزادهٔ قیود اولمغی تضمن ایده‌ر . انسان دوشوندیکنی سربستجه سویلمی ،

سربستجه یازمالیدر. چونکه دوشونمك، ذهناً منطقی برسلسلهٔ جمليه یاپمق دیمکدر . بوجملهلری سویلمك ویایازمقده افادهٔ مرام ایلمکدر . دوشونوبده سویلیهمهمك، دوشونهمهمکله مساویدر. زیرا تفکراتك خارجده وجود بولابیلمسی بیان ایله قائمدر.

افکارکده برتکامل طبیعیسی واردر . بوتکامل دیکر فکرلرله جاربیشهرق، کاه غالب، کاه مغلوب اولارق کسب قوت ایتمسیله ممکن اولور . حال بوکه سویلنمه ین ، افاده ابدلمه ین افکار تلافق وتصادم ایچین واسطه ورقیب بولاماز . بناءً علیه مادام که هرانسان ایستدیکی کبی دوشونمکده سربستدر ، دوشوندیکنی ده سربستجه سویلیه بیلملیدرکه محاکماتنك نقصانی تصحیح ایتسون، حقیقته تقرب ایلسین .

حریت بیان منع ایدیلیرسه حق شکایتده نزع ایدلمش اولور . شکایت ایدهمه ین انسانلرهده ظلم وخیانت ایتمك طبیعی قولایدر صنوف بشریه ایچنده قوتلی اولانلر همان ضعیفلره اجرای حکم ونفوذ ایله منافع خصوصیه واحتراصات ذاتیه لرینی ممنون ایتمك ایسترلر. بوکافارشی قوت ومدافعه تشکیل ایدهجك مظلوملرك اتحادیدر . بواتحاددده حق شکایتك، بیان افکار وتصوراتك مصونیتیله قابل اولابیلیر .

حریت وجدانیه

انسانلر مختاردر، عقل واختیارلری ده اونلرك افعال وحرکاتی سوق وادارهایدهرق دیمشدك. شوحالده هرانسان محاکمات عقلیه سنه مربوط اولان معتقداتنده سربست بولونمق لازمدر . حسن

وحقیقت، بشریتك یکرمی عصرلق ترقیات علمیه وفکریه‌سنه رغماً ینه‌نسبی اولمقدن قورتولامامشدر . افعالك حسن وقبحی، دوغرولغی، اکریلکی صورت تلقی به‌تابعدر. بوکون برویابرقاچ کشی‌یه نظراً خیر محض اولان شیلر یارین دیکرلرینه نظراً شر، بوکون برحقیقت مثبته صورتنده‌تلقی اولونان افکاربردیکر کون صرف یاکلش بررخیالدن عبارت قالابیلیر . بشریت ، عصرلردن‌بری هانکی فکر ومحاکمه‌سنك‌اصابت قطعیه‌سنی‌اثبات ایده‌بیلمشدر؟ کرهٔارضك‌دوم دوز اولدیغنی، کوك یوزینك‌یدی قاتدن عبارت بولوندیغنی بوتون برحقیقت اولارق قبول ایدنلر هنوز زمانمزدن پك اوزاقده دکللردر . سوقراطی ، آرستویی اعدامه محکوم ایدن بشریت بوکون اونلرك اصابت افکاریله افتخار ایدییور . (وولته‌ر) ی سربستیٔ وجدان طرفداری اولدیغی ایچین پارچه‌لامغه قیام ایدن انسانلرك بوکونکی‌احفادی بوقاعدهٔاساسیه‌یی قبول وتطبیق ایتمه‌ینلره (باربار) نظریله‌باقیور. کرهٔ ارضك یووارلاق وشمس اطرافنده‌کی محرکی اوزرنده‌دائر اولدیغنی ایلك‌اول کشف‌ایدنلره اشکنجه‌لر، عذابلر،اضطرابلر روا کورن انکیزیسیون محکمه‌لری‌هنوز اونوتولاجق قدراسکی زمانلره عائد دکلدر .

یالکز بوتون بشریته شامل اولان بعض حسنات اخلاقیه واردرکه اونلرده هرزمان اتفاق حاصل اولابیلیر . اونلرحسن محض، خیر محقق عد اولونابیلیر. مثلا همجنسنه ایبلمك ایتمك، خودپرست اولمامق، کمسه‌یه فنالق ایتمه‌مك ، حریت ومصونیته

R
'565

تجاوز ایلهملك بر رخیر، بر رحسن عملدر که بوتون بشریت.....

قیمت اخلاقیه سنده متفقدر . فقط بونلر عمومی برطاقم قاعدهلردر. بونلرك صور تطبیقیه سنده دخی نیجه اختلاف نظر، نیجه تباین افکار حاصل اولمشدر . بناءً علیه بوکون برحقیقیت محضه کشف ایدوب بوتون عالمه شامل قیلمق . بوتون افکار بشرك اوکا مربوطیتنی ، بوبون وجدانلرك اوکا معتقد اولمسنی تأمین ایتمك قابل دکلدر . تکامل افکار احتمال برکون (حقیقت) ی کشفه موفق اولاجقدر . فقط بوکا وصول ممکن اولسه دخی بردن بره قبولی امکان خارجندهدر . نیجه حقایق واردرکه عدم تسلیمی ممکن دکل کی کورندیکی حالده بعض افکار مخصوصهنك ، بعض اغراض نفسانیهنك ، ارث ، اعتیاد، جهالت کبی بعض تأثیراتك منعیله قبول ایدلمشدر .

بناء علیه هیچ بر آدم ، هیچ برقوم کندی افکار واعتقاداتك حقیقته دها قریب اولدیغنی ادعا ایدهرك دیکرلرینی بونی قبوله مجبور ایدهمز . هرکس مادامکه افکارنده حر اولمالیدر، افکار ومحاکماتنك ایجاب ایتدیکی اعتقاداتنده، تدقیق وتفحصنك نتیجهلندیردیکی کلمهلرده سربست بولونملیدر .

بوکون بشریتك مختلف ادیان ومذاهبه ، مختلف اعتقاداته تابع اولدیغنی کوریبورز . هرکسه نظراً دین ومذهبی ، اعتقاد وجدانیسی مقدسدر . چونکه هرکس اونی حر اولان فکر ومحاکمهسنك سوقیله قبول ایتمشدر . هرکس کندی دین ومذهبنك سائرلرینه تفوقنی ادعا ایدر ، بوادعایه مساعدهٔ